

Alarmsignalen

De tast is een complex zintuig, dat vier belangrijke facetten omvat.

- 1 Het signaleren van beschadiging van weefsel, dit wordt vaak als pijn waargenomen**
- 2 Temperatuur gevoel**
- 3 Discriminatieve tast**
- 4 Propriocepsis**

Waarneming van pijn is een vitale functie. Ongevoeligheid voor pijn kan leiden tot trauma en complicaties die daar verband mee houden.

Ongevoeligheid voor warmte en koude heeft minder consequenties, omdat extreme warmte en koude ook door de pijnreceptoren wordt waargenomen. Pijn- en temperatuurzin worden ook wel tot de beschermende tast gerekend.

Propriocepsis is belangrijk voor ons lichaamsbewustzijn en onze ruimtelijke oriëntatie.

Het vermogen om objecten te herkennen is nodig om objecten te kunnen gebruiken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de discriminatieve tast. Daarmee zijn we in staat om onafhankelijk te zijn; onszelf aan te kleden, onze tanden te poetsen.

Vaak is al in een vroeg stadium aan bepaalde reacties van het kind te zien of een normale tast-ontwikkeling mogelijk is, of dat er belemmerde factoren zijn. Bij de verwerking van tastprikkelers kan er sprake zijn van hyperregistratie (overreactie, tactiele afweer) of juist hyporegistratie (ondergevoeligheid).

Het is belangrijk om afwijkende reacties al zo vroeg mogelijk op te merken. Zodoende kan meer gerichte stimulatie of zo nodig behandeling ingezet worden, voordat ernstige stagnatie in de ontwikkeling of hiaten optreden.

Als het kind het eerste alarmsignaal van zijn leeftijdscategorie vertoont, of twee of meer andere gedragingen van deze lijst, is het raadzaam dit in te brengen in het daarvoor geëigende team. Binnen een multi - disciplinair overleg zal dan beoordeeld kunnen worden in hoeverre nadere diagnostiek nodig is en door welke discipline. Vaak zal het gaan om een Sensorische Integratie behandeling, door bijvoorbeeld een ergotherapeut of fysiotherapeut.

In de lijst zijn per leeftijdscategorie de meest alarmerende signalen opgenomen.

N.B. Het is altijd een alarmsignaal wanneer een kind een reactie laat zien die bij een vroegere leeftijdscategorie hoort.

Naam kind: _____

A

- Geen gerichte verkenning met de mond
- Voorwerpen die met de hand gepakt worden, worden niet naar de mond gebracht (geen totstandkoming mond - hand circuit)
- Negatief reageren tijdens het voeden (bijv. kokhalzen of uitspugen van tepel, speen)
- Reageert negatief op knuffelcontact of aanraking tijdens verzorging (bijv. door ongenoegen te tonen of te verstijven) N.B. Heel jonge baby's huilen gewoonlijk als ze uitgekleed worden of uit bad komen.
- Alleen met de vingertoppen tasten, in plaats van met de hele hand. Contact met de handpalm vermijden.
- Is overgevoelig voor tactiele prikkels, actief of passief (tactiele afweer).
- Vertoont een sterk vermijdings- of terugtrek gedrag. N. B. enige voorkeur is gebruikelijk bij blinde kinderen.
- Na een jaar alleen nog maar tasten met de mond en niet met de handen
- Opvallende voorkeur voor een bepaalde ondergrond of moeite met de overgang van de ene ondergrond naar de andere (bijv. in bed alleen gladde of badstof lakens willen hebben of niet van het speelkleed op de vloerbedekking willen)
- Geen of nauwelijks reactie op pijnprikkels of juist pijnprikkels opzoeken
- Geen of nauwelijks reactie op te warm of te koud
- Past niet de kracht aan waarmee een bekend voorwerp opgepakt of opgetild wordt (bijv. schiet door bij het oppakken van een luier, geeft te veel kracht bij oppakken van speelgoed)
- Negeert een hand zonder dat daar een motorische oorzaak voor is aan te wijzen

B

- Negatief reageren op aanraking van het gezicht of mondgebied (tanden poetsen of direct de mond afvegen na een kus)
- Laat bij verkenning met de hand tactiele afweer zien (bijv. geen enkel voedsel met de vingers willen eten of opvallende voorkeur voor bepaald materiaal bij speelgoed)
- Opvallend negatief reageren op verzorging (bijv. huilen bij haren kammen, nagels knippen of tanden poetsen)
- Past de handkracht niet aan, aan het te hanteren object (bijv. knijpt te hard in een blokje of slaat te hard op speelgoed)
- Blijft moeite houden met pakken en loslaten
- Na drie jaar nog voornamelijk tasten met de mond
- Negeert een hand zonder dat daar een motorische oorzaak voor is aan te wijzen
- Geen of nauwelijks reactie bij pijnprikkels of juist pijnprikkels opzoeken
- Geen of nauwelijks reactie op verschillen in warmte of koude

C

- Alles wat gepakt wordt gaat nog direct naar de mond. N.B. Bij blinden is het wel normaal dat soms, ter bevestiging van wat de handen gevoeld hebben, iets nog even tegen mond of wang gehouden wordt
- Opvallend negatief reageren op verzorging (hulpen bij haren kammen of neus afvegen)
- Niet met blote voeten op de grond willen lopen (bijv. bij gym)
- Past de handkracht niet aan, aan het te hanteren object (bijv. duwt puzzelstukjes a.h.w. door de puzzel of knijpt de ander bij vastpakken)
- Negeert een hand zonder dat daar een motorische oorzaak voor is aan te wijzen
- Verlies van concentratie bij nabijheid of aanraking van de ander (bijv. op school niet in de rij willen of na een goedkeurende aai over de bol)
- Geen of nauwelijks reactie bij pijnprikkels of juist pijnprikkels opzoeken
- Geen of nauwelijks reactie op verschillen in warmte of koude

D,E en F

- Verlies van concentratie bij nabijheid of aanraking van de ander (bijv. onrustig worden als leerkracht over het kind heenbuigt om iets uit te leggen of vrij van de groep willen staan of terugwijken als iemand naast het kind gaat zitten in de bus)
- Te veel druk geven bij het tasten met de vingers waardoor deze wit worden
- Negeert een hand zonder dat daar een motorische oorzaak voor is aan te wijzen
- Rood of wit in het gezicht worden of de concentratie verliezen bij een tactiele taak die gedurende langere tijd gedaan moet worden (bijv. bij handwerken of het lezen van aardrijkskundige reliëfkaarten of wiskunde grafieken. Dit kan op een lichte vorm van tactiele afweer wijzen)
- Geen of nauwelijks reactie op pijnprikkels of juist pijnprikkels opzoeken
- Geen of nauwelijks reactie op verschillen in warmte en koude